

Aan de gemeenteraad

Ons kenmerk : D852788
Zaaknummer : Z25 215609
Bijlage(n) :
Verzenddatum : 9 april 2025

Onderwerp : Evaluatie Programma Omgevingswet

Geachte leden van de raad,

Het programma invoering Omgevingswet is in 2024 afgerond. Dit programma heeft 7 jaar gelopen. Op 1 januari 2024 is de wet officieel in werking getreden. Het doel van het programma was om de werkorganisatie goed voor te bereiden op deze nieuwe wet. In 2017 hebben de vier gemeenteraden binnen de BUCH samen een plan opgesteld om dit te realiseren. In deze brief kijken we terug:

- Hebben we onze doelen bereikt?
- Zijn we binnen het budget gebleven?
- Wat hebben we als organisatie geleerd?
- Wat nemen we mee naar de toekomst?

Het gaat in deze evaluatie alleen over het programma Omgevingswet binnen de BUCH, niet over de Omgevingswet zelf.

Doel programma

Het doel van het programma was het klaarzetten van de minimaal benodigde producten in de organisatie. Zodat we 'klaar' zouden zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, oorspronkelijk gepland op 1 juli 2019. Om dat doel te halen hebben de vier gemeentes een BUCH-breed programma opgericht, met bijbehorende middelen.

Onderdelen programma

Het programma bestond naast een programmabreed deel uit vier projecten, die elk een ander deel van de wet uitwerkten. Dit waren:

- Omgevingsvisies
- Omgevingsplannen
- Kennisinstrumenten*
- Digitalisering.

*Onder het project kennisinstrumenten viel onder andere:

- het werken met de omgevingstafels
- de verordening fysieke leefomgeving het advies- en participatierecht
- de toepasbare regels.

Voorlopige eerste conclusie

De invoering van de Omgevingswet is vaak uitgesteld. Dit maakte de vertaling en inbedding in de gemeentelijke processen en regelgeving uitdagend. Het programma heeft zijn doelen gehaald binnen het beschikbare budget.

Het streven was in de vier gemeenten zoveel als mogelijk uniforme besluiten te nemen. Dat is in de basis gelukt, met dien verstande dat de gemeenteraden bijvoorbeeld bij besluitvorming over het adviesrecht en de participatieverplichting. Dat geldt dus ook voor Heiloo.

Hebben we de gestelde doelen bereikt?

Ja, de gestelde doelen zijn gehaald. Alle onderdelen die per 1 januari 2024 verplicht waren, waren op tijd klaar:

- Vergunningen kunnen digitaal worden aangevraagd en verleend.
- Er is een aansluiting op het digitale systeem.
- De organisatie is bekend met de 'Ja, mits'-werkwijze (denken in mogelijkheden in plaats van beperkingen).

Ook is de samenwerking met andere overheden verbeterd, zijn de omgevingstafels in gebruik en wordt participatie op een nieuwe manier toegepast. Landelijke cijfers laten zien dat er net zoveel vergunningen worden verleend als in 2023.

Samenvatting van de projecten

Een korte samenvatting van de projecten die onder het programma vielen:

Project Omgevingsvisies

- De gemeenten Bergen, Uitgeest en Castricum hebben hun omgevingsvisies vastgesteld.
- Heiloo rondt dit proces in 2025 af.
- In de processen is een zeer hoge participatiegraad bereikt en zijn nieuwe participatiemiddelen ingezet.
- De omgevingsvisies zijn eenduidig van opzet en daardoor herkenbaar en bruikbaar voor externe partijen en binnen de organisatie.

Project Omgevingsplannen

- Dit project heeft een plan van aanpak opgeleverd, waarmee de komende jaren, met behulp van een externe partij, de gebiedsgerichte omgevingsplannen worden opgesteld.
- De eerste fase (inventarisatie) van dit meerjarig project is bijna afgerond en de tweede fase is ook al begonnen: het inventariseren van geldend beleid op de verschillende terreinen, dat een plek krijgt in de nieuw vorm te geven omgevingsplannen.
- Het streven blijft om een omgevingsplan voor Heiloo te maken op basis van de lokale uitdagingen en problematieken. Daar waar mogelijk wordt dit eenduidig binnen BUCH opgepakt.
- Voortgangsberichten volgen in de P&C-cyclus en specifieke inhoudelijke informatie via RIB en RIA.

Project Samenwerken in de keten

- Voor dit project is in november 2022 decharge verleend, omdat de doelen waren behaald.
- Het project heeft de intake- en omgevingsstafels geïntroduceerd waarmee van buiten naar binnen wordt gewerkt bij ruimtelijke initiatieven.
- Ruim voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet lag er een basis voor een goede integrale beoordeling van nieuwe initiatieven en het binnen wettelijke termijnen kunnen afhandelen van vergunningaanvragen.

Project Digitalisering

Dit project is april 2023 opgeleverd. Alle noodzakelijk technische middelen zijn ingericht.

Landelijke vergelijking

De BUCH-gemeenten lopen in de pas met andere gemeenten in Nederland. Overal zijn vergelijkbare uitdagingen en knelpunten. In de regio was de BUCH werkorganisatie op veel vlakken een voorloper. Dit kwam onder andere door de opzet en de structuur van het programma.

Risico's en uitdagingen van buitenaf

De grootste uitdaging was het herhaaldelijk uitstellen van de Omgevingswet.

Zijn we binnen het budget gebleven?

Het programma is binnen het budget en de begrote capaciteit gebleven.

Wat nemen we mee naar de toekomst?

Het programma heeft ons meer domein overstijgend laten samenwerken. Dit blijven we vasthouden door het coördinatieoverleg, waarin we regelmatig bespreken welke knelpunten er zijn en hoe we die oplossen. Hiermee zijn de producten uit de eerste fase van de Omgevingswet werkend.

In de aanloop naar deze inwerkingtreding heeft uw raad besluiten genomen ten aanzien van het adviesrecht en verplichte participatie. In het raadsvoorstel was opgenomen dat dit besluit na 1 jaar zal worden geëvalueerd. Bij deze geven wij aan dat het passender is de evaluatie van adviesrecht en verplichte participatie in het kader van de Omgevingswet in het 1^e kwartaal 2026 te laten plaatsvinden. Op dit moment ontbreken nog voldoende ervaringsgegevens. Ambtelijk is geconstateerd dat veel verzoeken zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarmee is ook het besluit adviesrecht en verplichte participatie nog niet van toepassing voor deze ontwikkelingen. Om een goede evaluatie te laten plaatsvinden is het gewenst dat meer ontwikkelingen op basis van de nieuwe procedure zijn doorlopen. Onze inschatting is dat in het komende jaar meer initiatieven op basis van de nieuwe wet, en daarmee ook op grond van het vastgestelde adviesrecht en verplichte participatie, worden behandeld. Op basis hiervan concluderen wij dat er op dit moment onvoldoende basis is om het genomen besluit te evalueren maar verwachten wij dat dit over 1 jaar wel te kunnen doen.

Wat hebben we als organisatie geleerd?

- Strakke sturing op resultaten wordt gewaardeerd en borgt het behalen van deadlines.
- Besluiten en voortgang moeten op één centrale plek worden vastgelegd, zodat alle betrokken erbij kunnen.
- Decharge levert een product op waar de organisatie mee aan de slag moet. In de lijn was er niet altijd capaciteit om deze op te pakken.

- Het programma heeft een coördinatie-overleg opgeleverd, wat de voortgang in de lijn waarborgt.

Met deze lessen kunnen we de komende jaren verder bouwen aan een goed werkende Omgevingswet binnen de BUCH-gemeenten.

Mocht u vragen hebben, dan staan wij uiteraard open voor een verdere toelichting.

J. van den Beij-Veenstra
gemeentesecretaris

M. ten Bruggencate
burgemeester